

LEESVOER (2020)

Absolute aanrader is *Sergej Diaghilev. Een leven voor de kunst* van Sjeng Scheijen (Bert Bakker, 2009). De biografie van deze legendarische oprichter van de *Ballets Russes* die leefde van 1872-1929, leest als een roman. In 2019 verscheen van Scheijen *De Avant-gardisten. De Russische Revolutie in de kunst, 1917-1935* bij Prometheus; je zou het een vervolg kunnen noemen omdat nu de volgende generatie centraal staat. De nadruk ligt op leven en werk van Malevitsj en Tatlin, elk met hun eigen onhebbelijkheden, een "naïeve onbuigzaamheid" en een heleboel passie. Scheijens werk leest zo soepel dat je bijna vergeet dat er jaren research achter zit. Dit jaar verscheen van zijn hand ook *The Paleev Collection* bij Pegasus, over de collectie van een van die eigenwijze en dappere burgers die in de Sovjettijd een particuliere kunstcollectie aanlegde.

Over Russische kunst zijn de afgelopen decennia diverse catalogi verschenen, met name van het Groninger Museum, het Drents Museum en Hermitage Amsterdam. En in *De verdwaalde Collectie. De schilder Kazimir Malevitsj en de strijd om zijn erfenis* (Prometheus/NRC Handelsblad 2006) zet Lien Heyting uiteen hoe werk van Malevitsj in het Stedelijk Museum in Amsterdam belandde.

De klassieker *A History of Russian Painting* (Alan Bird, Phaidon, 1987) nog altijd het meest recente overzichtswerk van de Russische kunstgeschiedenis. Van de Britse kunsthistorica Rosalind P. Blakesley verscheen in 2016 *The Russian Canvas. Painting in Imperial Russia, 1757-1881*, een prachtig verzorgd overzichtswerk over de opkomst van een echte 'Russische school'. Matthew Cullerne Bown schreef in de jaren '90 enkele standaardwerken over het socialistisch realisme, zoals *Socialist Realist Painting* (1998). En de Amerikaanse auteur Andrew Solomon beschreef op poëtische wijze zijn ervaringen met Russische non-conformistische kunstenaars, die hij voor het eerst ontmoette in de aanloop naar de legendarische veiling van Sotheby's in 1988 in Moskou, onder de titel *The Irony Tower. Soviet Artists in a time of glasnost* (Alfred A. Knopf, 1999).

Natasja's dans. Een culturele geschiedenis van Rusland van Orlando Figes (Spectrum/Unieboek, 2003) beschrijft de cultuurgeschiedenis van Rusland van ongeveer 1770 tot 1970 en leest als een trein. Wie meer wil weten over het leven onder Stalin moet overigens ook Figes' *Fluisteraars* lezen. Van de literatuurgeschiedenissen noem ik *Geschiedenis van de Russische literatuur. Van Vladimir de Heilige tot Anton Tsjechov* van Karel van het Reve (Van Oorschoot 1985 / herziene druk 2015).

Wie zich in de geschiedenis in brede zin wil verdiepen moet *Een geschiedenis van Rusland. Van Rurik tot Poetin* (van Oorschoot 2015) aanschaffen. Oorspronkelijk verschenen in 1988 met als ondertitel *Van Rurik tot Brezjnev*, geschreven door J.W. Bezemer, verzorgde Marc Janssen deze volledig bijgewerkt versie.

Verder zijn Russische romans en verhalen een uitstekende manier om het land beter te leren kennen. *Een onbekende vriend. De mooiste verhalen uit 65 jaar Russische Bibliotheek* (Van Oorschoot, 2018) kan helpen een keuze uit het rijke Russische oeuvre te maken. Voor deze bundel maakte Michel Krielaars, slavist en chef-boeken bij NRC Handelsblad, de selectie. Krielaars was tussen 2007 en 2012 correspondent in Rusland; zijn ervaringen vonden hun neerslag in *Het brilletje van Tsjechov* (2014, Atlas Contact), waarin hij het Rusland van nu met de blik (en citaten) van Tsjechov bekijkt.

Ook in *Ingenieurs van de ziel* van Frank Westerman (Atlas, 2002) staan schrijvers centraal. Westerman was tussen 1997 en 2002 correspondent voor NRC Handelsblad in Moskou, al even geleden dus, maar het thema van dit boek - de worsteling van schrijvers in totalitaire tijden - en Westermans stijl maken het tijdloos.

Naast diverse andere (oud-)correspondentenboeken, zijn de series die Jelle Brandt Corstius voor de VPRO maakte - *Van Moskou tot Magadan* (2009) en *Van Moskou tot Moermansk* (2010) - de moeite waard.

Op internet zorgt www.raamoprusland.nl voor informatie, met name over de politiek. www.ruslandinwoordenbeeld.com van slavist en vertaler Egbert Hartman is met stip de leukste én mooiste weblog over Rusland.

Op een (iets uitgebreider) rijtje:

- Een geschiedenis van Rusland. Van Rurik tot Poetin, J.W. Bezemer/Marc Janssen, van Oorschot 2015
- Natasja's dans. Een culturele geschiedenis van Rusland, Orlando Figes, Unieboek 2003
- Fluisteraars. Leven onder Stalin, Orlando Figes, Nieuw Amsterdam 2011
- Ingenieurs van de ziel, Frank Westerman, uitgeverij Atlas 2002
- Geschiedenis van de Russische literatuur. Van Vladimir de Heilige tot Anton Tsjechov, Karel van het Reve, van Oorschot, herziene druk 2015
- Het brilletje van Tsjechov, Michiel Krielaars, Atlas Contact 2014
- Een onbekende vriend. De mooiste verhalen uit 65 jaar Russische Bibliotheek, samensteller Michiel Krielaars, Van Oorschot, 2018

- A History of Russian Painting, Alan Bird, Phaidon Press Limited 1987, Oxford
- Ilja Repin. Het geheim van Rusland, Henk van Os, Sjeng Scheijen. Groninger Museum / Waanders Uitgevers, 2001
- Sergej Diaghilev. Een leven voor de kunst, Sjeng Scheijen, Bert Bakker 2009
- De Avant-gardisten. De Russische Revolutie in de kunst, 1917-1935, Sjeng Scheijen, Prometheus 2019
- Sjeng Scheijen, The Paleev Collection, Pegasus 2019
- De verdwaalde Collectie. De schilder Kazimir Malevitsj en de strijd om zijn erfenis, Lien Heyting, Prometheus/NRC Handelsblad 2006
- Socialist Realist Painting, Matthew Cullerne Bown, Yale University Press, New Haven & London, 1998
- The Irony Tower. Soviet Artists in a time of glasnost, Andrew Solomon, Alfred A. Knopf, New York 1999
- Verzamelaars in Sint-Petersburg, Hermitage Amsterdam/Waanders uitgevers, 2006
- The Collector. The story of Sergei Shshoukin and his lost masterpieces, Natalia Semenova, André-Marc Delocque-Fourcaud, Association La collection Chtchoukine / Yale university Press, 2019

Voor zover nog leverbaar kunt u de boeken vinden of bestellen bij boekhandel Pegasus, Singel 367 1012 WL Amsterdam - www.pegasusboek.nl